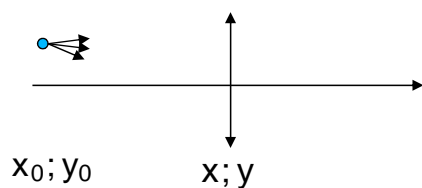

Zernikovy aberace

připomenutí: **vlnové aberace osově symetrického systému**

$$\vec{x}_0 = (x_0, y_0) \quad \vec{x} = (x, y)$$

bez újmy na obecnosti můžeme položit $y_0 = 0$

ze symetrie, otočení systému podél osy nesmí mít vliv:

mohou zůstat jen členy skalárních součinů $\vec{x}_0 \cdot \vec{x}_0, \vec{x} \cdot \vec{x}_0, \vec{x} \cdot \vec{x}$

rozdíl vlnového chodu: $H(x_0, y_0, x, y) \rightarrow H(x_0^2, x_0 x, x^2 + y^2)$ ($y_0 = 0$)

přechod k polárním souřadnicím $x = \rho \cos \vartheta$ $y = \rho \sin \vartheta$ (ρ představuje aperturu)

$$\begin{aligned} H(x_0^2, x_0 \rho \cos \vartheta, \rho^2) &= \sum_{k,l,m} W_{klm} x_0^k \rho^l \cos^m \vartheta = \\ &= \underline{W_{000}} + \underline{W_{200} x_0^2} + \underline{W_{111} x_0 \rho \cos \theta} + \underline{W_{002} \rho^2} + \\ &+ \underline{W_{400} x_0^4} + \underline{W_{040} \rho^4} + \underline{W_{131} x_0 \rho^3 \cos \theta} + \underline{W_{222} x_0^2 \rho^2 \cos^2 \theta} + \\ &+ \underline{W_{220} x_0^2 \rho^2} + \underline{W_{311} x_0^3 \rho \cos \theta} + \dots \end{aligned}$$

speciální případ: bodový zdroj na optické ose: $x_0 = 0$

připomenutí: **Seidelovy aberace** 1856

(osově symetrické systémy)

aplikovaná optika III

$$H = \frac{1}{8} S_I \rho^4 + \frac{1}{2} S_{II} x_0 \rho^3 \cos \vartheta + \frac{1}{2} S_{III} x_0^2 \rho^2 \cos^2 \vartheta + \frac{1}{4} (S_{III} + S_{IV}) x_0^2 \rho^2 + \frac{1}{2} S_V x_0^3 \rho \cos \vartheta$$

souhrnné označení pro členy nejnižšího aberačního (třetího) řádu:

sférická aberace S_I , **koma S_{II}** , **astigmatismus S_{III}** , **křivost S_{IV}** , **sklenutí pole S_V**

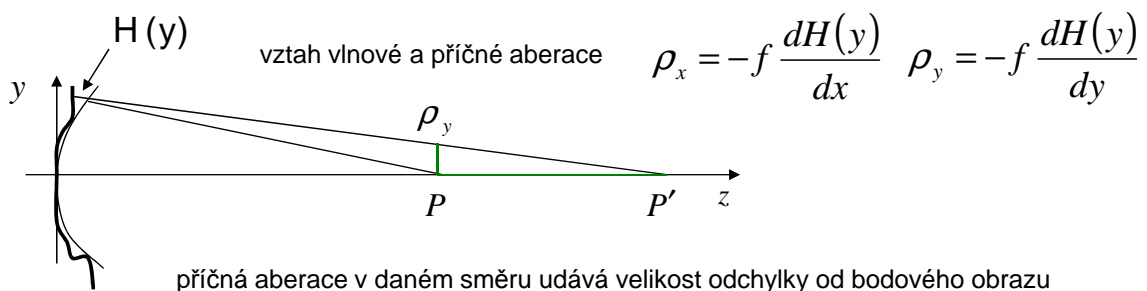
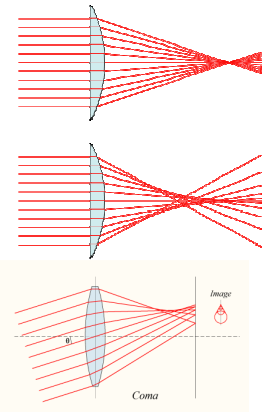
průměr (piston), náklon (tilt) a defokusace k nim nepatří

aberace vyšších řádů přinášejí mimo jiné další typy poruch (eliptická koma, ...)

výhoda Seidelových koeficientů:

celková aberace se dá určit jako součet aberací jednotlivých povrchů

čili $S_I = S_I^1 + S_I^2 + S_I^3 + S_I^4 + \dots$ apod.

aplikovaná optika III

aberace lidského oka

motivace: potřeba preciznější analýzy rohovky a/nebo čočky než keratografem

u oka je vhodné nezohledňovat příliš rotační symetrii
naopak je dobré využít kruhovost zornice

Zernikovy polynomy 1934 (osově nesymetrické systémy)

hodí se dobře k popisu aberací oka, k popisu jiných systémů mohou být nepoužitelné (prostředí s turbulencí, vady broušení briliantů)

vycházejí z polárního popisu vlnoplochy $x = \rho \cos \theta$, $y = \rho \sin \theta$ v rovině výstupní apertury
mají dobře oddělenou radiální a úhlové části:

$$H(\rho, \theta) = \sum_{n=1}^k \sum_{m=-n}^n W_n^m Z_n^m \quad Z_n^m = R_n^m(\rho) \Phi_n^m(\theta)$$

nevýhoda: je potlačena informace o poloze zdroje –
k úplnému aberačnímu rozvoji by bylo třeba několik měření

výhoda: žádné dva členy se vzájemně nekompensují: přidáním dalšího se aberace vždy zhorší
jeden Zernikův polynom může obsahovat kombinaci Seidelovských aberací a naopak

Zernikovy polynomy

$$H(\rho, \theta) = \sum_{n=0}^k \sum_{m=-n}^n W_n^m Z_n^m$$

$$Z_n^m : \begin{cases} -N_n^m R_n^{|m|} \sin(m\theta) & m < 0 \\ N_n^0 R_n^0 & m = 0 \\ N_n^m R_n^{|m|} \cos(m\theta) & m > 0 \end{cases}$$

Používá se bezrozměrná proměnná $r = \rho / R$, kde R je poloměr zornice

normalizační faktor $N_n^m = \sqrt{\frac{2(n+1)}{1 + \delta_{m0}}} \begin{cases} \delta_{kl} = 1 & k = l \\ \delta_{kl} = 0 & k \neq l \end{cases}$

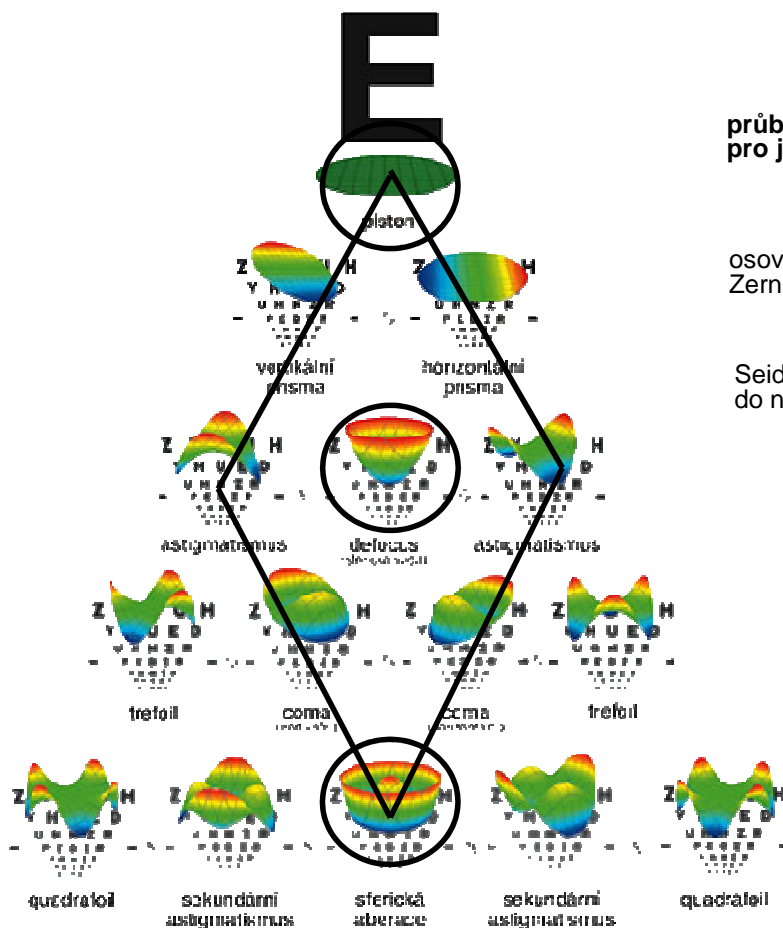
radiální část $R_n^{|m|}(r) = \sum_{s=0}^{(n-|m|)/2} \frac{(-1)^s (n-s)!}{s! \left[\frac{n+|m|}{2} - s \right]! \left[\frac{n-|m|}{2} - s \right]!} r^{n-2s}$

pro běžné použití není tento zápis praktický, obvykle se uvádí několik prvních členů explicitně

explicitní tvar Zernikových polynomů

j	n	m	$Z_n^m(\rho, \theta)$	
0	0	0	1	
1	1	-1	$2\rho \sin(\theta)$	
2	1	1	$2\rho \cos(\theta)$	
3	2	-2	$\sqrt{6}\rho^2 \sin(2\theta)$	
4	2	0	$\sqrt{3}(2\rho^2 - 1)$	
5	2	2	$\sqrt{6}\rho^2 \cos(2\theta)$	nižší aberace
6	3	-3	$\sqrt{8}\rho^3 \sin(3\theta)$	
7	3	-1	$\sqrt{8}(3\rho^3 - 2\rho)\sin(\theta)$	vyšší aberace
8	3	1	$\sqrt{8}(3\rho^3 - 2\rho)\cos(\theta)$	
9	3	3	$\sqrt{8}\rho^3 \cos(3\theta)$	
10	4	-4	$\sqrt{10}\rho^4 \sin(4\theta)$	
11	4	-2	$\sqrt{10}(4\rho^4 - 3\rho^2)\sin(2\theta)$	
12	4	0	$\sqrt{5}(6\rho^4 - 6\rho^2 + 1)$	
13	4	2	$\sqrt{10}(4\rho^4 - 3\rho^2)\cos(2\theta)$	
14	4	4	$\sqrt{10}\rho^4 \cos(4\theta)$	
\vdots	\vdots	\vdots	\vdots	

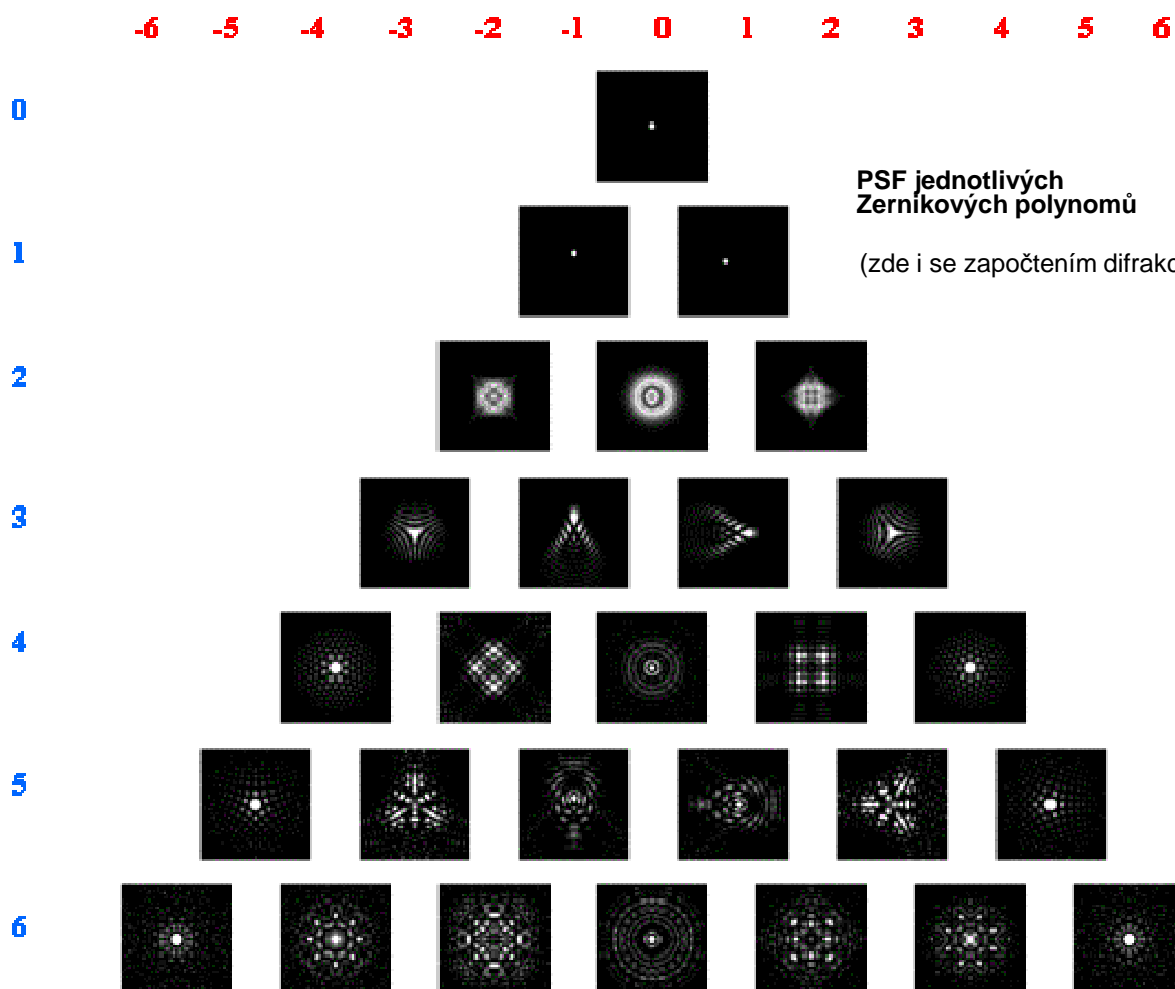
přečíslování

průběhy chybové vlnoplochy pro jednotlivé Zernikovy polynomy

osově souměrné aberace leží na ose Zernikova trojúhelníku

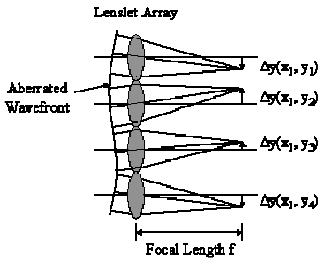
Seidelovy aberace tvoří diamant zasahující do několika řádů trojúhelníku

PSF jednotlivých Zernikových polynomů

(zde i se započtením difrakce)

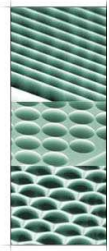
Hartmannův-Shackův senzor

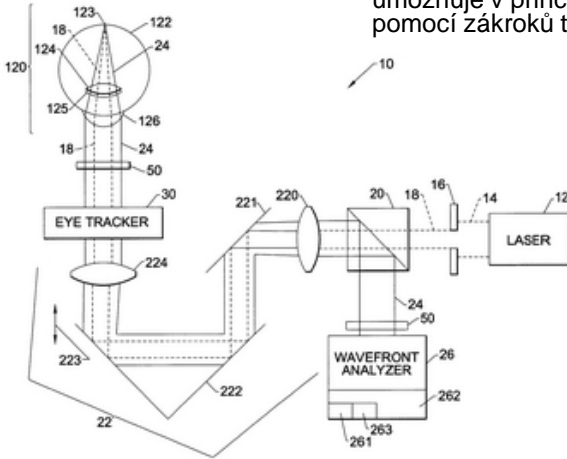
rošíření oproti vyšetření pomocí sferocylindrických čoček

buď ve formě dvou zkřížených lineárních lamel, nebo přímo vyleptané mikročočky (*lenslet array*)

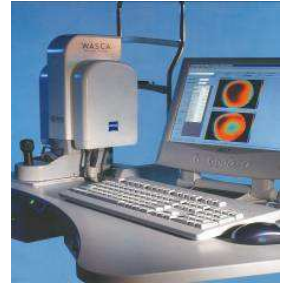
parametry používaných senzorů: 15-1000 μm/čočka, přesnost ohniska + - 3%, podkladová destička (Si, Ge, ZnS) 1-6 mm

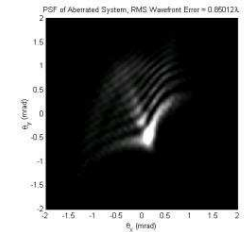
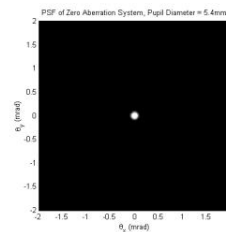
WASCA (Wave Aberration SCAnner)

umožňuje v principu opravy vad do dvacátého řádu pomocí zákroků typu LASIK

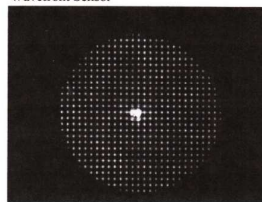
PSP (Point Spread Function): reakce na bodový podmět

Time of Measurement: 4/2/2008 12:30:30 PM

OD

Name: Martin
Patient ID: 8009300000
Pupil Diameter: 5.82 mm
Wavefront Sensor

Total Aberrations

ZEISS

Seidel	Sphere	Cylinder	Axis
	-7.85	-0.93	x 12°
Chroma: 555			Spectacle Plane: 13

Zernike Polynomials	
Zernike Term	Value
analysis diameter	5.50 mm
Z(2,-2)	0.584 μm
Z(2,0)	-14.059 μm
Z(2,2)	-1.315 μm
Z(3,-3)	-0.079 μm
Z(3,-1)	0.029 μm
Z(3,1)	-0.018 μm
Z(3,3)	0.057 μm
Z(4,-4)	-0.099 μm
Z(4,-2)	0.013 μm
Z(4,0)	0.044 μm
Z(4,2)	0.176 μm
Z(4,4)	0.139 μm

High Order Aberrations

